

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА

ул. "15 Ноември" № 1, 1040 София, <http://www.cnsdr.bas.bg>

ОТЧЕТ

**ЗА ОРГАНИЗАЦИОННАТА И ФИНАНСОВАТА
ДЕЙНОСТ НА ЦЕНТЪРА ЗА ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО
НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА ЗА
2017 ГОДИНА**

И.Д. ДИРЕКТОР:

.....
чл.-кор. Стефан Хаджитодоров

София
януари 2018 г.

Съдържание:

1.	Проблематика на ЦИНСО-БАН през 2017 година	3
1.1.	Преглед на изпълнението на целите (стратегическа и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети	3
1.2.	Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети	5
1.3.	Полза / ефект за обществото от извършваните дейности ...	6
1.4.	Взаимоотношения с други институции.....	6
1.5.	Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата	6
1.5.1.	Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др.	6
1.5.2.	Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд "Научни изследвания"), програми, националната индустрия и пр.	7
2.	Резултати от научната дейност през 2017 г.	8
3.	Международно сътрудничество на ЦИНСО-БАН	9
4.	Участие на ЦИНСО-БАН в подготовката на специалисти ...	10
5.	Иновационна дейност на ЦИНСО-БАН.....	11
6.	Стопанска дейност на ЦИНСО-БАН и анализ на нейната ефективност.....	12
7.	Издателска и информационна дейност на ЦИНСО-БАН.....	14
8.	Научни публикации.....	15
8.1.	Интервюта за медии	15
8.2.	Цитати.....	15
9.	Приложения.....	16

1. Проблематика на ЦИНСО-БАН през 2017 година

Проблематиката на ЦИНСО-БАН през 2017 г. се определя от характера на Центъра като специализирано общоакадемично звено в областта на националната сигурност и отбраната. С оглед актуалните потребности на държавните институции и ръководството на БАН Центърът извърши експертна и научна дейност по широк кръг научни проблеми – управление на кризи, защита при бедствия, защита на критичната инфраструктура, управление на знанието и др. По-конкретно ЦИНСО-БАН осъществи през 2017 г. следните основни дейности:

- Подготовка и провеждане на кръгли маси, семинари и работни срещи, свързани с решаването на проблеми в областта на сигурността и отбраната;
- Подпомагане ръководството на БАН в изготвянето на експертни мнения, становища и изказвания в областта на сигурността, отбраната и защитата на населението и критичната инфраструктура при бедствия.
- Участие в Междуведомствени работни групи и Консултативни съвети по широк кръг проблеми на защитата при бедствия, сигурността и отбраната;

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегическа и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети

Стратегическата мисия на ЦИНСО-БАН е да подпомага развитието на научните изследвания в областта на националната сигурност и отбраната в БАН чрез развитие на сътрудничество със заинтересованите държавни институции от системата за национална сигурност. През 2017 г. Центърът продължи да изпълнява тази своя мисия въпреки бюджетните ограничения и липсата на държавна политика за стимулиране на научните изследвания в областта на сигурността и отбраната. Центърът участва активно и представлява БАН във всички формати за сътрудничество с институциите от системата за национална сигурност (Министерство на вътрешните работи, Министерство на отбраната и др.).

В изпълнение на своята мисия през 2017 г. ЦИНСО организира съвместно със Софийския форум по сигурност няколко кръгли маси по актуални проблеми на сигурността и отбраната, в които участваха широк кръг експерти, учени и представители на институциите от системата за национална сигурност:

- **Кръгла маса – обсъждане на проекта за изменение и допълнение на Стратегията за национална сигурност на Република България.**

Събитието се проведе в сградата на Българската академия на науките на 27 септември 2017 г.

В дискусиата се включиха Секретарят на Съвета по сигурността към МС Георги Кръстев, представители на различни институти и специализирани звена на БАН. Представителите на научната общност направиха редица предложения, част от които бяха възприети в последния вариант на стратегическия документ.

- **Научно-практическа конференция „Наука и сигурност“, проведена в Големия салон на БАН на 28 ноември 2017 г.**

Целта на конференцията бе да дискутира възможностите за научните звена, които предоставя новата политика за сигурност и отбрана на ЕС, да обсъди как Българската академия на науките може да допринесе за повишаване на капацитета на страната в сферата на сигурността и отбраната и да участва в Европейската политика за сигурност и отбрана. Като резултат са идентифицирани актуалните компетенции на звената на БАН в областта на изследванията, свързани със сигурността и отбраната и тази информация е изпратена на компетентните държавни органи.

- **Кръгла маса на тема: "Новата стара инициатива за Триморието и промяната в геостратегическото значение на регионите" (9 ноември 2017 г.)**

Кръглата маса обсъди инициативата в рамките на ЕС и НАТО за обединяване в общ подход на пространството, заключено между Адриатическо море, Черно море и Балтийско море.

- **Дискусионна кръгла маса по проблеми на сигурността и отбраната, организирана от ЦИНСО-БАН и Софийския форум за сигурност, БАН, 9 ноември 2017.**

През 2017 г. представители на ЦИНСО-БАН участваха и в редица международни и национални конференции и кръгли маси по широк кръг проблеми на сигурността и отбраната, сред които:

- Международна конференция на тема: „Бъдещи Въоръжени сили 2040“, организирана от Военна академия Г.Раковски и Института за перспективни изследвания за отбраната, София, септември, 2017 г.

Перспективите на ЦИНСО-БАН след 2017 г. са насочени в две основни направления:

- Продължаване развитието на сътрудничеството с институциите от системата за национална сигурност;
- Осъществяване на научноизследователска дейност по проект „Изграждане на споделена инфраструктура за предоставяне на общи услуги на Клъстер Айтос и интернационализация на дейността“, финансиран от Министерство на икономиката. ЦИНСО ще заявява и ползва услуги и резултати в рамките на сумата от 60 000 лв. за 24 месеца.
- Осъществяване на научноизследователска работа по проект ALTER (Alliance for Disaster Risk Reduction) – Съюз за намаляване на риска от бедствия, финансиран от Европейската комисия (DG for European Civil protection and Humanitarian Aid Operations). Конкретният договор на ЦИНСО ще бъде подписан през февруари 2018, на стойност 58 751 € за 24 месеца.

1.2.Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети

Поради своята специфика като специализирано общоакадемично звено БАН не извършва пряко научна дейност в изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Освен това изследванията в областта на националната сигурност и отбраната не спадат сред приоритетите в Националната стратегия.

1.3. Полза / ефект за обществото от извършваните дейности

ЦИНСО участва в експертни и консултативни съвети и работни групи, разработващи нормативни, планови и организационни документи свързани със сигурността и отбраната (вж. т.1.5.1). Центърът подпомага ръководството на БАН при изготвянето на становища и мнения свързани с проблеми в областта на сигурността и отбраната. ЦИНСО подпомага процесите на иновации и трансфер на технологии; подпомага и участва в установяването и разширяването на международното сътрудничество.

ЦИНСО осигурява научна експертиза в поддръжка на политиката за сигурност и защитата на гражданите и критичната инфраструктура при бедствия в Република България.

1.4. Взаимоотношения с други институции

ЦИНСО-БАН поддържа активни контакти с основните държавни институции от системата за национална сигурност – най-вече с МВР и МО. Както е посочено в раздел 1.5.1, представители на ЦИНСО-БАН участват в няколко съвещателни органа и работни групи на НС, МС, МВР, МО, МОН и МИ.

1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

ЦИНСО не извършва непосредствено оперативни дейности, а разработва концептуални и методически документи за оптимизиране на общонационалните оперативни дейности, обслужващи държавата. Методическата дейност на ЦИНСО е най-вече в областта на защита на критичната инфраструктура, управлението при кризи, защита при бедствия и отбранително-мобилизационната подготовка.

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др.

Представители на ЦИНСО-БАН участват в няколко съвещателни органа и работни групи на НС, МС, МВР, МО, МОН и МИ.

Проф. Ст. Хаджитодоров е член на :

1. Съвет за обществени консултации към Комисията по европейските въпроси и контрол на европейските фондове към НС;
2. Консултативен съвет по проектно управление към Министъра на отбраната;
3. Консултативен съвет за подпомагане на МС при формиране на държавната политика в областта на защита при бедствия – до 2017 г.;

4. Комитет за наблюдение на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ към МОН–до 2017 г.;

5. Комитет за наблюдение на ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, към МИ -до 2017 г..

Д-р Николай Павлов е член на:

1. Работна група 29, „Гражданска защита“, към МВР, ГДПБЗН;
2. Работната група за Годишния план за Националната програма за защита при бедствия, към МВР, ГДПБЗН.

В края на 2017 г. бе подготвен доклад: *Възможности за участие на българския научен потенциал в научната и развойна дейност по проекти на европейския фонд за отбрана. Необходимост от интеграция на отбранителните способности с научните изследвания и индустриално внедряване в отбранителната индустрия.* Докладът е изнесен от председателя на БАН на заседанието на КСНС при президента на 09.01.2018 г. на тема: „Роля на Република България за развитието на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС в контекста на българското председателство на Съвета на Европейския съюз 2018“.

Проф. Хаджитодоров е бил член на 4 журита за присъждане на академични длъжности и научни степени: на Стефания Мирческа, Ирена Жекова, Владимир Манолов и Величка Транева.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд "Научни изследвания"), програми, националната индустрия и пр.

ЦИНСО няма проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото.

2. Резултати от научната дейност през 2017 г.

През 2017 г. научноизследователската дейност на ЦИНСО-БАН бе насочена основно в областта на Европейската политика за сигурност и отбрана и бе отразена в публикации по проблемите на Европейските въоръжени сили и стартиралото Постоянно структурирано сътрудничество в областта на сигурността и отбраната на ЕС (*PESCO*).

Резултати:

1. Анализирани са множество важни вътрешни и външни фактори, които обуславят необходимостта от създаването на ефективна и ефикасна система за сигурност и отбрана в рамките на Европейския съюз, която да действа като единна структура и на тази база е аргументирана актуалността на сформирането на Европейски въоръжени сили.
2. Анализирани са кризите, рисковете и възможните конфликти, които могат да възникнат в/между отделните държави в Балканския регион и са посочени ролите, които Европейските въоръжени сили биха могли да имат за превенция на евентуални конфликти на Балканите.

3. Международно сътрудничество на ЦИНСО-БАН

Международното сътрудничество на ЦИНСО се осъществява в рамките на съвместен проект с Македонската академия на науките и изкуствата на тема: „Разработване и експериментиране на концепции и сценарии в областта на защитата на критичната инфраструктура в България и Македония”. В рамките на проекта бе осъществено работно посещение на представители на ЦИНСО в Скопие през м.октомври 2017 г. и започна подготовката на съвместна публикация, която ще бъде представена на научен форум през 2018 г.

4. Участие на ЦИНСО-БАН в подготовката на специалисти

През отчетната година представители на ЦИНСО-БАН не са участвали в подготовката на специалисти.

5. Иновационна дейност на ЦИНСО-БАН

Иновационната дейност на ЦИНСО-БАН се осъществява в рамките на Сдружение „Клъстер Айтос“ във връзка с изпълнение на Договор за безвъзмездна финансова помощ: BG16RFOP002-2.009-0043 с наименование: “Развитие на капацитета и интернационализацията на продуктите на Клъстер Айтос /ITOS/”, по процедура № BG16RFOP002-2.009 „Развитие на клъстерите в България”, изпълняван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. ЦИНСО ще заявява и ползва услуги и резултати в рамките на сумата от 60 000 лв. за 24 месеца.

Освен това ЦИНСО участва в разработката на проект ALTER (Alliance for Disaster Risk Reduction) – Съюз за намаляване на риска от бедствия, финансиран от Европейската комисия (DG for European Civil protection and Humanitarian Aid Operations), в който участват гръцки, кипърски и арменски партньори. Конкретният договор на ЦИНСО ще бъде подписан през февруари 2018, на стойност 58 751 € за 24 месеца.

6. Стопанска дейност на ЦИНСО-БАН и анализ на нейната ефективност

1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори, поръчки от фирми от страната и чужбина.

ЦИНСО не осъществява стопанска дейност по смисъла на Търговския закон.

2. Договори с външни организации по възложени теми: няма

❖ От други (преходен остатък от минали години, към 01.01.2017)
40 326 лв.

Кратък анализ на финансовото състояние на ЦИНСО-БАН за 2017 година

За изтеклата 2017 г. Центърът за изследвания по национална сигурност и отбрана осъществява своята финансова дейност от субсидия по утвърден бюджет в рамките на бюджета на БАН и натрупани собствени средства, като положителна разлика от изпълнението на различни договори с външни възложители.

Приоритетно са изплащани трудовите възнаграждения на работещите в Центъра.

Към 31.12.2017 г. ЦИНСО *няма просрочени вземания и задължения.*

1. *Обобщени данни*

Сумата на прихода за 2017 год. е в размер на 35 811 лв. от трансфера на бюджетна субсидия.

2. *Приходи*

а. Основен източник на средства за осъществяване дейността на ЦИНСО е трансферът на бюджетна субсидия /35 811 лв./ от бюджета на БАН. От бюджетна субсидия се изплащат заплатите и осигурителните вноски на персонала по трудови правоотношения и свързаните с него социални разходи и обезщетения.

3. *Разходи*

Бюджетните приходи покриват разходите на ЦИНСО (заплати, задължителни осигурителни вноски и обезщетения по КТ).

Ефективността на дейността се определя от разходите. Като най-значими са следните видове разходи:

• заплати и осигуровки ,обезщетения	48 612 лв.
• разходи за външни услуги	812 лв.
• разходи за вода и енергия	689 лв.
• платени държавни такси	34 лв.
• командировки	977 лв.

През 2017 г. ЦИНСО заема помещения в сградата на БАН-Администрация, ул. "15-ти Ноември" №1, по тази причина разходите за ремонт на помещенията се поемат от стопанина на сградата в случая БАН-Администрация.

4. Приходи и разходи във валута

През изтеклата 2017 г. няма сключени договори, които биха донесли валутни постъпления

5. Анализ

Финансирането на дейността е от бюджетна субсидия.

Изводите на посочените до тук стойности са, че практически научно-изследователската дейност, издръжката на дейността за 2017 г. се осъществява предимно от бюджетна субсидия, и заплащането на труда, общественото осигуряване и социалните разходи са за сметка на бюджетната субсидия.

7. Издателска и информационна дейност на ЦИНСО-БАН

В съответствие със своята основна функция ЦИНСО поддържа и актуализира Базата данни за потенциала на БАН за научни изследвания и разработки в интерес на сигурността и отбраната.

ЦИНСО продължи развитието на институционалния уеб-сайт и поддържа библиотека с научна литература по проблемите на сигурността и отбраната.

8. Научни публикации

1. **Стефан Хаджитодоров, Николай Павлов, Георги Кръстев и Атанас Радев** Европейски Въръжени сили – фикция или възможна реалност? – В: сп. Политика и сигурност, бр.1, 2017; с.97-105
2. **Стефан Хаджитодоров, Николай Павлов и Атанас Радев** Кризите в Балканския регион като основание за създаването на Европейски въръжени сили – В: сп. Геополитика, бр.4, 2017; с.29-45
3. **Nikolay Pavlov and Stefan Hadjitodorov** Implementing the Pooling & Sharing Concept in the Balkans and the Black Sea Area – In: Proceedings from the International Conference “Future Armed Forces 2040”, Institute for Advanced Defense Research, 2018 (accepted for publication)

8.1. Интервюта за медии

Интервю на експерта от ЦИНСО Мартин Соколов за електронното издание *New Europe*:

<https://www.neweurope.eu/article/bulgarias-unilateral-lift-russian-sanctions-always-empty-threat/> (10 ноември 2017)

8.2. Цитати

Статията: V. Shalamanov, **S. Hadjitodorov**, T. Tagarev, S. Avramov, V. Stoyanov, P. Geneshky, **N. Pavlov**. Civil security: Architectural approach in emergency management transformation.. INFORMATION & SECURITY. An International Journal, 17, 2005, 75-101

Цитира се в:

1. Bossong, R. & Hegemann, H. Die Politik der zivilen Sicherheit: Bedeutungen und Wirkungen eines aufstrebenden Begriffs, Zeitschrift für Außen- und Sicherheitspolitik, Vol. 10, Issue 1, pp 39–65, January 2017, doi:10.1007/s12399-017-0612-6, , @2017

9. Приложения